

11. Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Указ Президента України від 31.07.2004 р. №854/2004 / Президент України // Президентський вісник від 03.09.2004 р. № 28.
12. Про деякі питання щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.10.2004 р. №1378 / Кабінет Міністрів України // Урядовий кур'єр від 03.11.2004 – № 209.
13. Питання забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2006 р. № 215 / Кабінет Міністрів України // Офіційний вісник України від 15.03.2006 – 2006 р. – № 9. – стор. 73. – стаття 537. – код акту 35412/2006.
14. Про додаткові заходи щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2009 р. № 1302 / Кабінет Міністрів України // Урядовий кур'єр від 12.12.2009 – № 232.
15. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. № 996 / Кабінет Міністрів України // Урядовий кур'єр від 11.11.2010 – № 211.
16. Про затвердження Положення про участь суб'єктів громадського обговорення у підготовчій роботі щодо прийняття нормативно-правових актів з питань митної справи: Наказ Державної митної служби України від 10.09.2004 р. № 658 / Державна митна служба // Офіційний вісник України від 15.10.2004 – 2004 р. – № 39. – стор. 75. – стаття 2601. – код акту 30217/2004.
17. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 30. – ст. 260.
18. Про заходи щодо реалізації Закону України "Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини": Постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2006 р. №784 / Кабінет Міністрів України // Офіційний вісник України від 14.06.2006 – 2006 р. – № 22. – стор. 138. – стаття 1655. – код акту 36511/2006.

УДК 347.922:342.92 (477)

ГЕНЕЗИС ДОСЛІДЖЕННЯ В ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК, ПОРЯДОК СТВОРЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ЯКИХ Є ОБ'ЄКТОМ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Білоус А.М., здобувач

Запорізький національний університет

Стаття присвячена дослідженню генезису дослідження в правовій доктрині професійних спілок, порядок створення і функціонування яких є об'єктом адміністративно-правового регулювання.

Ключові слова: професійні спілки, адміністративно-правове регулювання, адміністративно-правовий статус профспілок, суб'єкт адміністративного права, етапи профспілкового руху.

Білоус А.М. ГЕНЕЗИС ИССЛЕДОВАНИЯ В ПРАВОВОЙ ДОКТРИНЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ СОЮЗОВ, ПОРЯДОК СОЗДАНИЯ И ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ КОТОРЫХ ЯВЛЯЕТСЯ ОБЪЕКТОМ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ / Запорожский национальный университет, Украина

Статья посвящена исследованию генезиса исследования в правовой доктрине профессиональных союзов, порядок создания и функционирования которых является объектом административно-правового регулирования.

Ключевые слова: профессиональные союзы, административно-правовое регулирование, административно-правовой статус профсоюзов, субъект административного права, этапы профсоюзного движения.

Bilous A.M. GENESIS RESEARCH IN LEGAL DOCTRINE OF THE TRADE UNIONS, THE ORDER OF CREATION AND FUNCTIONING OF WHICH IS THE OBJECT OF THE ADMINISTRATIVE-LEGAL REGULATION / Zaporizhzhya national university, Ukraine

The article is devoted to the study of the genesis of the study in the legal doctrine of the trade unions, the order of creation and functioning of which is an object of administrative and legal regulation.

Key words: trade unions, administrative and legal regulation, administrative-legal status of trade unions, the subject of administrative law, the stages of the trade union movement.

Професійні спілки (далі – профспілки) за своєю суттю є масовими організаціями трудящих, пов'язаних спільними інтересами за родом їхньої діяльності на виробництві, у сфері обслуговування і культури, складовою частиною міжнародного робітничого руху. У жодній країні вони не існують відокремлено від держави, від органів публічної адміністрації. В Україні також профспілки є складовою частиною великого державного механізму, відчувають на собі будь-який вплив держави (позитивний чи негативний), підпадають під дію будь-яких процесів держави (реформи, порядки, процедури, кризові явища тощо). Досить актуальним і новаторським є розгляд профспілок саме в контексті адміністративно-правового регулювання діяльності, модифікації предмета адміністративного права, розширення кола суб'єктів, активізації ролі приватних осіб у різних формах, їх участі із суб'єктами публічної адміністрації актуалізують поглиблений науковий погляд і нормотворчість в аспекті вдосконалення засад відносин суб'єктів публічної адміністрації із різними приватними особами, у тому числі і з професійними спілками, роль яких завжди була не останньою в захисті прав, свобод особи. Проблема взаємовідносин держави і приватних осіб завжди перебувала в центрі уваги дослідників, предметом наукового пошуку яких були як ці два взаємопов'язані та взаємозалежні суб'єкти суспільного розвитку, так і численні державні та громадські організації, створені для гармонізації відносин між ними. Серед останніх, безсумнівно, провідну роль відіграють професійні спілки, що більше як за сто років своєї історії накопичили значний досвід захисту інтересів трудящих. Однак їхні унікальні первісні властивості не завжди влаштовували державу, яка перманентно намагалася підпорядкувати їх своїм інтересам. Звісно, великого значення набувають профспілки на ринку праці, однак не можна применшувати їхню роль у державі і для держави.

Насамперед, необхідною умовою дослідження адміністративно-правового регулювання порядку створення та функціонування профспілок в Україні є дослідження генезису профспілок у правовій доктрині. Здебільшого, профспілки не були предметом уваги вчених-адміністративістів. І це цілком логічно, враховуючи предмет і цільову спрямованість адміністративного права. Тема профспілок (у різних її проявах) цікавила наступних вчених: у галузі історичної науки – робота Б. Андрусичина „У пошуках соціальної рівноваги: „Нариси історії українських урядів доби революції та визвольних змагань” [1], М. Головка „Профспілки України у період Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років” [2], В. Докашенка „Профспілки України в умовах тоталітарної системи (70-ті – 80-ті роки)” [3], В. Концур „Профспілки України в системі ідеологізації суспільства (1956 – 1964 роки)” [4], О. Мовчан „Українські профспілки в компартійно-радянській системі влади (1920-ті роки)” [5], О. Реєнта „Українська революція і робітництво: соціально-політичні та економічні зміни (1917 – 1920 роки)” [6], Г. Стоян „Професійні спілки України (1992–1997 роки)” [7], у політології – О. Тупицю „Профспілки та політична система: специфіка взаємодії в сучасному суспільстві” [8], в економіці – О. Пастушенко „Організаційно-економічний механізм забезпечення соціального захисту працюючих” [9], в трудовому праві – В. Нікіфорова „Захист профспілками соціально-трудова права працівників в умовах ринкової економіки” [10], В. Цесарського „Захисна функція профспілок, форми її реалізації” [11], Н. Циганчук „Професійні спілки як суб'єкти трудового права” [12] тощо. Переважно представники науки трудового права концентрували свою увагу щодо поглибленого вивчення феномену професійних спілок як суб'єкта права. В той же час, легальне існування профспілок вимагає уваги з боку держави щодо їх легалізації, контролю за діяльністю, припинення діяльності. А це вже відносини за участю суб'єктів публічної адміністрації. Саме ця сфера відносин і є предметом регулювання адміністративного права і дослідження науки адміністративного права. Узагальнений аналіз наявних джерел свідчить про достатньо фрагментарну увагу вчених-адміністративістів відповідної проблематики. Здебільшого, в адміністративно-правовій навчальній та науковій літературі у різні роки увага профспілкам

приділялась часткова і лише як суб'єктам адміністративного права. Так, наприклад, Ю. Битяк у підручнику „Адміністративне право України” у розділі „Суб'єкти адміністративного права України” розглядає об'єднання громадян (поняття, види, їх адміністративно-правовий статус). Побудовуючи класифікаційну структуру об'єднань громадян автор розглядає у їх складі політичні партії та громадські організації. Останні, в свою чергу, поділяє на масові об'єднання громадян, органи громадської самодіяльності та органи громадського самоврядування. Професійні спілки вчений-адміністративіст відносить до першої групи (масові об'єднання громадян) [13, 120]. С. Стеценко також у контексті розгляду недержавних органів та організацій як колективних суб'єктів адміністративного права виокремлює професійні спілки (як різновид об'єднань громадян) [14, 127]. Є. Додін зауважує, що в літературі з питань адміністративного права вже стало традиційним обов'язково згадувати профспілки серед суб'єктів адміністративного права, констатувати наявність у профспілок адміністративної правосуб'єктності і описувати деякі належні повноваження профспілок владного характеру. Але, як правило, автори не намагалися розкрити сутність і об'єктивну необхідність статусу профспілок як суб'єктів адміністративного права, ними не досить широко досліджувалися особливості адміністративної правосуб'єктності профспілок, способи її закріплення, засоби і методи її реалізації. Аналіз владних повноважень профспілок та ефективності їх реалізації, як правило, проводиться без урахування того, як вони розподіляються між окремими ланками профспілкової системи як вони реалізуються профспілками. Вирішення цих проблем має велике практичне і теоретичне значення, оскільки сприяє подальшому розвитку і вдосконаленню законодавства, яке регулює участь профспілок в управлінській діяльності держави [15, 253]. Також Є. Додін виокремлює політичні, економічні та ідеологічні передумови визнання профспілок суб'єктами адміністративного права. Політичні передумови полягають у результатах Великої Жовтневої соціалістичної революції, яка перетворила профспілки в складову частину політичної організації суспільства. Економічні передумови пов'язані з тим, що профспілки завжди були виробничо-економічними організаціями трудящих. Ідеологічні передумови полягають у великому розмаїтті культурно-виховних заходів [15, 254-260]. В. Бесчастний у навчальному посібнику „Громадські об'єднання в Україні” вважає, що саме через громадські об'єднання до активної державотворчої діяльності залучаються широкі верстви населення, реалізуються й захищаються політичні та економічні інтереси тієї чи іншої частини суспільства (народу, нації, соціальної групи). Вони є формою підтримки зв'язків між громадянським суспільством і державою. Результатом цієї праці є глибокий науковий розгляд типології громадських об'єднань, порядок їх створення, реєстрації, внутрішньої структури, їх ролі в суспільстві, а також порядок здійснення державного нагляду і контролю за їх діяльністю. Слід підкреслити, що держава не втручається у внутрішні справи громадських об'єднань. Однак, оскільки вони мають публічний характер, закон регулює деякі принципові моменти їх структури та діяльності, важливі для суспільства у цілому [16]. Також В. Бесчастний розглянув загальні та специфічні закономірності виникнення, розвитку та функціонування громадських об'єднань як елементу громадянського суспільства, відносини між суспільними організаціями громадян з одного боку та органами державної влади з іншого, класифікував правові норми, які регулюють відносини особи та суспільних формувань між собою та державними органами, проаналізував проблеми відповідності вітчизняного законодавства про громадські об'єднання загальноновизнаним світовим стандартам. Т. Коломоець у Академічному курсі „Адміністративне право України” подає у систематизованому вигляді адміністративно-правовий статус об'єднань громадян та визначає, що вони мають бути наділені такими ознаками: а) спільні для всіх різновидів (добровільність вступу та виходу з об'єднання громадян відсутність державно-владних повноважень, за винятків, коли держава делегує їм окремі повноваження та закріплює їх законодавчо; некомерційний характер діяльності, а також самоврядування та саморегуляція); б) специфічні (притаманні окремим різновидам об'єднань громадян) – інститут членства та відносини членства; обов'язкова участь членів у роботі та створенні матеріально-технічної бази шляхом внесення членських внесків; наявність статуту. Вчений-адміністративіст розрізняє наступні види об'єднань громадян: по-перше, за організаційно-правовими властивостями (масові); по-друге – за масштабом діяльності (міжнародні, всеукраїнські, місцеві); по-третє – залежно від мети створення. Особливе місце серед громадських організацій посідають професійні спілки – добровільні неприбуткові організації, що об'єднують громадян, пов'язаних спільними інтересами та родом їх професійної діяльності [17, 73]. У подальшій науковій праці – підручнику „Адміністративне право України” Т. Коломоець визначає адміністративно-правовий статус об'єднань громадян як сукупність прав, обов'язків, які реалізуються в адміністративних правовідносинах, що виникають між об'єднаннями громадян і державними органами, органами місцевого самоврядування та

вважає, що професійні спілки користуються широким переліком прав: представляти і захищати свої законні інтереси та законні інтереси своїх членів у державних і громадських органах, брати участь у політичній діяльності, проводити масові заходи, створювати установи та організації, одержувати від органів державної влади та органів місцевого самоврядування інформацію, необхідну для реалізації своїх цілей та завдань, вносити пропозиції до органів державної влади тощо. Обов'язком профспілок є дотримання законодавства, сплата податків тощо [18, 41]. В. Колпаков на підставі аналізу нормативних актів, які регламентують діяльність громадських формувань в Україні, встановлює головну відмінність їх адміністративно-правового статусу від адміністративно-правового статусу державних структур, яка полягає в тому, що у відносинах з іншими суб'єктами права і між собою ці формування виступають виключно від власного імені і не мають державно-владних повноважень. Держава інтенсивно і цілеспрямовано регулює їх діяльність, проте використовувані в цій сфері управлінські форми і методи істотно відрізняються від тих, які застосовуються щодо державних органів. Свій регулюючий вплив держава поширює тільки на ті повноваження громадських формувань, які реалізуються безпосередньо у взаємовідносинах з державними органами. Суть же такого регулювання зводиться до того, щоб, по-перше, через норми адміністративного права закріпити повноваження громадських об'єднань у сфері державного управління, по-друге, створити реальні гарантії їх реалізації [19]. На думку С. Ківалова, суб'єктів адміністративного права можна поділити на два види: індивідуальні та колективні (в адміністративно-правовій науці їх часто називають фізичні та юридичні особи). До колективних суб'єктів належать і громадські організації, які посідають особливе місце, оскільки через їхню діяльність держава здійснює свої функції та завдання, їх правосуб'єктність проявляється, в першу чергу, у взаємовідносинах із державними органами. Чинне законодавство встановило основи таких взаємовідносин, а саме: порядок здійснення державної реєстрації, здійснення оперативного та бухгалтерського обліку, ведення статистичної звітності та інше. Особливу увагу автор пропонує звернути на питання легалізації об'єднань громадян, зокрема: установчі документи; органи, що проводять реєстрацію; вимоги до засновників об'єднань громадян; встановлені державою обмеження на їх створення та діяльність; державний контроль за їх діяльністю; відповідальність за порушення чинного законодавства. Адміністративно-правовий статус об'єднань громадян автор визначає як сукупність прав та обов'язків, які реалізуються у правовідносинах, що виникають між ними і суб'єктами виконавчої влади. Цей статус визначається Конституцією України та законами України (Закон України від 16 червня 1992 року „Про об'єднання громадян”, Закон України від 15 вересня 1999 року „Про професійні спілки, їх права і гарантії діяльності”) [20, 18]. Л. Василь'єв у навчальному посібнику „Адміністративное право Украины” зазначає, що обсяг і характер адміністративної правосуб'єктності конкретних громадських об'єднань можуть бути різними. Аналіз нормативних актів, які регулюють діяльність громадських об'єднань, дозволяє встановити найважливішу відмінність адміністративно-правового статусу громадських об'єднань від адміністративно-правового статусу державних органів та організацій. Ця відмінність полягає: по-перше, в тому, що у відносинах з іншими суб'єктами адміністративного права (та інших галузей права) і між собою ці об'єднання вступають виключно від свого імені, а не від імені своїх членів або держави; і, по-друге, тому, що вони не мають жодних державно-владних повноважень у сфері реалізації державної виконавчої влади. Співвідношення громадських об'єднань з державою засновуються на засадах невтручання держави у внутрішні справи об'єднань і невтручання громадських об'єднань у діяльність державних органів. Держава поширює свій регулятивний вплив тільки на ті повноваження громадських об'єднань, які реалізуються безпосередньо у взаємовідносинах з державними органами, і суть цього регулювання зводиться до того, щоб за допомогою адміністративно-правових норм закріпити повноваження громадських об'єднань у сфері реалізації державної виконавчої влади і створити реальні гарантії їх здійснення. Таким чином, автор визначає громадські об'єднання суб'єктом адміністративного права, які характеризуються низкою специфічних особливостей, що дозволяють виділити їх в особливу групу учасників адміністративно-правових відносин. Всі громадські об'єднання діють від свого імені, а надані їм права і обов'язки покладаються не на конкретних осіб, а в цілому на об'єднання. У зв'язку з цим, зміни в персональному складі громадського об'єднання не впливають на його правове становище. Разом із тим, вихід з об'єднання певної частини його членів і його поповнення новими членами може вплинути на діяльність органів внутрішнього управління об'єднанням, на характер і результативність його діяльності, але не на відносини з державою в особі органів публічного адміністрування [21, 111-113].

Із зазначеного можна зробити висновок, що профспілки в рамках науки адміністративного права безпосередньо не досліджувались, тому аналіз саме адміністративно-правового регулювання порядку створення та функціонування профспілок в Україні матиме лише позитивний вплив на розвиток адміністративно-правової науки як взагалі, так і окремих її складових, а отже і на нормотворчий процес, відіграючи роль його фундаменту. Увагу до профспілок з боку адміністративного права слід підвищувати враховуючи наступні фактори: а) на сьогодні відбувається розширення сфери участі приватних осіб (до яких належать і профспілки); б) зростає роль дослідження адміністративних процедур, які мають бути досліджені для формування нового наукового базису для нормотворчості.

Звертаючи увагу на виділення етапів у дослідженні становлення профспілок, можна звернутись до дослідження Л. Ровчак, у якому запропоновано два головних етапи профспілкового руху в Україні: дослідження радянських істориків та сучасне бачення проблеми. Історія профспілкового руху за радянської доби висвітлювалась через призму їх взаємин з компартійно-радянською владою, як наслідок виник міф „про робітничу демократію”. Профспілки здебільшого сприймалися як об’єкт партійного впливу, а не самодостатня організація. Звідси – вторинність профспілок, їх партійні орієнтири та оцінки [22, 98-103].

Ф. Цесарський виділяє дев’ять етапів нормативного закріплення положень про діяльність профспілок, які по-різному визначали їх компетенцію у сфері регулювання трудових відносин. Перший етап (1906-1917 роки); Другий етап (1917-1922 роки); Третій етап (1922-1933 роки); Четвертий етап (1933-1955 роки); П’ятий етап (1955-1958 роки); Шостий етап (1958-1965 роки); Сьомий етап (1965-1970 роки); Восьмий етап (1970-1990 роки); Дев’ятий етап почався з 1991 року. Основні тенденції розвитку та удосконалення законодавства про профспілки, їх права та гарантії діяльності полягають в тому, що: по-перше, воно здійснюється відповідно до існуючих суспільних відносин; по-друге, у відмові від невластивих профспілкам як громадській організації повноважень; по-третє, у збереженні, закріпленні та розширенні прав, які дозволяють профспілкам відстоювати трудові, соціально-економічні права та інтереси працівників [11, 7-8].

Д. Соколов у своїй науковій праці не лише проаналізував етапи розвитку профспілкового руху в Україні, а й визначив економічну роль профспілок на кожному з цих етапів. Аналіз виникнення і розвитку профспілок України дає підстави до умовного поділу їх історії на три взаємопов’язаних, але достатньо відмінних за економічною роллю періоди: перший – з початку ХХ століття до Жовтневої революції; другий – це весь післяреволюційний період аж до розпаду СРСР; третій – теперішній час, коли Україна розвивається як самостійна держава [23, 44-45].

Як вже зазначалося, безпосередньо проблематика діяльності професійних спілок вчених-адміністративістів не цікавила. У різні історичні періоди вчені зосереджували увагу на загальних засадах адміністративно-правового регулювання у різних галузях (економіки, соціально-культурної сфери тощо) і у контексті такого підходу дуже фрагментарно висвітлювали діяльність професійних спілок. Саме тому дуже складно виокремити будь-які етапи доктринального дослідження адміністративно-правового регулювання порядку створення та функціонування професійних спілок. Можна вести мову про дослідження проблематики взагалі процедур створення суб’єктів адміністративних правовідносин, в тому числі й у сфері, яка привертає увагу, державного контролю у працях вчених-адміністративістів, положення яких цілком можливо застосовувати і для діяльності профспілок. Саме посилення принципу спеціалізації доктринальних досліджень щодо певної сфери суспільних відносин, або ж певного суб’єкта таких відносин є характерним для наукових робіт, в тому числі і щодо питань адміністративно-правового регулювання процедур створення і діяльності суб’єктів, яких можна віднести до недержавних і які не є класичними суб’єктами адміністративного права. Це цілком виглядає обґрунтованим у контексті кардинального перегляду предмету адміністративного права, пошуку нових пріоритетів наукових досліджень з адміністративно-правової проблематики, запозичення позитивного зарубіжного досвіду у відповідній сфері. Так, наприклад у Російській Федерації навіть на рівні навчальних джерел спостерігається більш спеціалізований підхід до дослідження та висвітлення специфіки адміністративно-правового регулювання відносин у зазначеній сфері. В якості прикладу можна навести роботу О. Альохіна, А. Кармолицького „Адміністративне право Росії”, в якій безпосередньо профспілки не згадуються, однак подається детальний аналіз повноважень державних органів, наділених розпорядчими, контрольними повноваженнями у

сфері діяльності профспілок [24, 126-133]. При цьому автори не обмежуються лише характеристикою повноважень суб'єктів загальної компетенції, як це є характерним, у більшості своїй, для вітчизняних наукових аналогів, а й детально висвітлюють повноваження спеціалізованих суб'єктів, що дозволяє максимально виявити специфіку державного впливу щодо профспілок. Окрім того, зупиняючись на характеристиці реєстраційних, контрольних процедур, вчені-адміністративісти намагаються, хоча і дещо узагальнено, виділити їх специфіку у певних сферах, у тому числі за участю профспілок. Аналогічний підхід спостерігається і у роботі Ю. Дмитрієва, А. Євтеєвої, С. Петрова [25, 538-620]. У сучасній вітчизняній науковій літературі можна вести мову про одночасне домінування кількох напрямків досліджень, які, взаємодоповнюючи один одного, сприяють більш-менш поглибленому дослідженню проблематики адміністративно-правового регулювання у сфері діяльності профспілок. А саме: а) висвітлення проблем адміністративно-правового регулювання у галузі економіки, соціально-культурній сфері, яке збереглося ще з попередніх років і з деякими змінами, зумовленими вимогами часу спостерігається і в наш час (воно дозволяє отримати уявлення про загальні питання); б) ґрунтовне дослідження адміністративних процедур, їх різновидів взагалі й намагання виділити специфіку їх прояву або в діяльності окремих суб'єктів, або ж у певній сфері суспільних відносин (в тому числі соціально-культурній, економічній тощо). Сплеск уваги вчених-юристів до проблематики адміністративних процедур обумовлений оновленням поглядом на систему адміністративного права, адміністративного процесу, зростанням ролі процедурних відносин у діяльності суб'єктів, зростанням ролі процедурних відносин у діяльності суб'єктів публічного адміністрування, розробкою проекту Адміністративно-процедурного кодексу України, що у свою чергу, потребує надійного фундаменту. Цілком можливим є також зосередження уваги на наукових працях, в яких висвітлюються питання адміністративно-правового регулювання аналогічних адміністративних процедур, щоправда стосовно діяльності інших суб'єктів, (наприклад, щодо товариств з обмеженою відповідальністю – робота Н. Галіциної [26], щодо кредитних спілок – робота А. Довгополик [27], щодо правничих громадських об'єднань – робота М. Віхляєва [28] тощо). Однак саме спеціалізований характер наукових досліджень відрізняє роботи такого різновиду, і їх також слід використовувати, що дозволяє запозичити певні результати, а також методику дослідження. Не слід забувати і про наукові дослідження, присвячені адміністративно-деліктній проблематиці (третій напрямок), оскільки відповідні відносини за участю профспілок також у певній мірі можна вважати складовою адміністративно-правового регулювання діяльності профспілок. Спеціалізація досліджень дозволить якомога повніше з'ясувати особливості діяльності професійних спілок, а також його потенціалу у реалізації і захисті прав професійних спілок.

Сьогодні можна сперечатися щодо місця і значення профспілок України у радянські часи, разом з тим потрібно чесно визнати, що на тому етапі розвитку профспілок України їх діяльність сприяла створенню умов підняття економіки держави. За сучасними науковими поглядами, останнім часом посилюється інтерес до діяльності профспілок. З'являються змістовні праці з історії та теорії профспілкового руху, щодо функцій профспілок їх соціальної діяльності та взаємин з владою.

Таким чином, можна виділити наступні етапи дослідження в правовій доктрині адміністративно-правових засад створення і функціонування профспілок: 1) етап початкових досліджень (перші згадки про таке явище як професійні спілки) охоплює часові рамки з античних часів до появи профспілок – з I по XIX століття, 2) етап всебічних узагальнених досліджень (дослідження певних аспектів професійних спілок в адміністративно-правовій доктрині), з XIX по XX століття, 3) етап спеціалізації (зосередження уваги на спеціальних аспектах професійних спілок) розпочався наприкінці XX століття і триває донині. Отже, про дослідження адміністративно-правового регулювання взагалі, в тому числі і порядку створення та функціонування профспілок, у вітчизняній адміністративно-правовій доктрині можна вести мову з кінця XX століття. До цього часу відповідні дослідження характеризувалися узагальненим характером при висвітленні особливостей адміністративно-правового регулювання у різних сферах. Сучасний період відзначається певною спеціалізацією, яку варто вважати пріоритетним напрямком адміністративно-правових доктринальних досліджень, що і дозволить сформулювати оновлений науковий базис для сучасного нормотворчого процесу, спрямованого на створення правових засад створення і функціонування профспілок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрусишин Б.І. У пошуках соціальної рівноваги. Нарис історії українських урядів доби революції та визвольних змагань 1917 – 1920 рр. / Богдан Іванович Андрусишин. – Київ: ФПСУ, 1995. – 191 с.
2. Головка М.Л. Профспілки України у період Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр.: навч. посіб. / М.Л. Головка, О.Є. Лисенко. – Київ: Друкарня ФП України, 2002. – 312 с.
3. Докашенко В.М. Профспілки України в умовах тоталітарної системи (70-ті – 80-ті рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора іст. наук: спец. 07.00.01 „Історія України”/ Віктор Миколайович Докашенко; Дніпропетр. держ. ун-т. – Дніпропетровськ, 1999. – 31 с.
4. Концур В.В. Профспілки України в системі ідеологізації суспільства (1956 – 1964 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук: спец. 07.00.01 „Історія України”/ Вікторія Володимирівна Концур; Донецький національний ун-т. – Донецьк, 2006. – 19 с.
5. Мовчан О.М. Українські профспілки в компартійно-радянській системі влади (1920-ті рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора іст. наук: спец. 07.00.01 „Історія України”/ Ольга Миколаївна Мовчан; Ін-т історії України НАН України. – К., 2004. – 35 с.
6. Реєнт О.П. Українська революція і робітництво: соціально-політичні та економічні зміни (1917 – 1920 рр.) / Реєнт Олександр Петрович. – Київ: Ін-т історії України НАН України, 1996. – 265 с.
7. Стоян Г.О. Професійні спілки України (1992-1997 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук: спец. 07.00.01 „Історія України”/ Ганна Олександрівна Стоян; Донецький державний університет. – Донецьк, 1998. – 16 с.
8. Тупиця О.Л. Профспілки та політична система: специфіка взаємодії в сучасному суспільстві: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора політ. наук: спец. 23.00.02 "Політ. ін-ти та процеси" / Олег Леонідович Тупиця; Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. – Дніпропетровськ, 2009. – 30 с.
9. Пастушенко В.М. Організаційно-економічний механізм забезпечення соціального захисту працюючих: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.09.01 „Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика” / Володимир Михайлович Пастушенко; Донецький національний університет Міністерства освіти і науки України. – Донецьк, 2004. – 19 с.
10. Нікіфоров В.Ю. Захист профспілками соціально-трудових прав працівників в умовах ринкової економіки (теоретично-правовий аспект): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.05 „Трудове право; право соціального забезпечення”/ Веніамін Юрійович Нікіфоров; Національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2005. – 18 с.
11. Цесарський Ф.А. Захисна функція профспілок, форми її реалізації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.05 „Трудове право; право соціального забезпечення” / Фелікс Анатолійович Цесарський; Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. – Харків, 2004. – 21 с.
12. Циганчук Н.А. Професійні спілки як суб'єкти трудового права: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.05 „Трудове право; право соціального забезпечення” / Наталія Антонівна Циганчук; Національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2004. – 20 с.
13. Адміністративне право України: підручник / [Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, О.В. Дьяченко та ін.]; За ред. Ю.П. Битяка. – Київ: Юрінком Інтер. – 2007. – 544 с.
14. Стеценко С.Г. Адміністративне право України: навчальний посібник / Семен Григорович Стеценко. – К.: Атіка, 2007. – 624 с.
15. Додин Е.В. Сборник научных трудов / Евгений Васильевич Додин. – Одеса: „Полиграф”, 2006. – 372 с.

16. Громадські об'єднання в Україні: навч. посіб. / [В.М. Бесчастний, О.В. Філонов, В.М. Субботін та ін.]; за ред. В.М. Бесчастного. – Київ: Знання, 2007. – 415 с.
17. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник / Тетяна Олександрівна Коломоєць. – Київ: Юрінком Інтер, 2011. – 576 с.
18. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України: підручник / Тетяна Олександрівна Коломоєць. – Київ: Істина, 2012. – 528 с.
19. Колпаков В.К. Адміністративне право України: навчальний посібник / Валерій Костянтинович Колпаков. – Київ: Юрінком Інтер, 2004. – 544 с.
20. Ківалов С.В. Адміністративне право України: навчально-методичний посібник / С.В. Ківалов, Л.Р. Біла. – Одеса: Юридична література, 2002. – 312 с.
21. Васильев Л.С. Административное право Украины (общая часть): учебное пособие / Л.С. Васильев. – Харьков: „Одиссей”, 2002. – 288 с.
22. Ровчак Л.В. З історії розвитку та становлення профспілок у громадянському суспільстві / Л.В. Ровчак // Вісник Академії праці і соціальних відносин. – 2010. – № 3. – С. 98–103.
23. Соколов Д.Є. Вплив політичних і соціально-економічних перетворень на роль профспілок в Україні / Д.Є. Соколов // Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії: Економічні науки, 2011. – С. 44–48.
24. Алехин А.П. Административное право России: учебник / А.П. Алехин, А.А. Кармолицкий. – М.: Из-во „Зерцало”, 2009. – 320 с.
25. Дмитриев Ю.А. Административное право: учебник / Дмитриев Ю.А., Евтеева А.А., Петров С.М. – М.: Изд-во Эксмо, 2005. – 1008 с.
26. Коломоєць Т.О. Адміністративно-правове регулювання порядку створення і діяльності товариств з обмеженою відповідальністю в Україні: монографія / Т.О. Коломоєць, Н.В. Галіцина. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2010. – 290 с.
27. Коломоєць Т.О. Адміністративно-правове регулювання порядку створення і діяльності кредитних спілок в Україні: монографія / Т.О. Коломоєць, А.А. Довгополик. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2011. – 305 с.
28. Коломоєць Т.О. Адміністративно-правове регулювання порядку створення і діяльності професійних правничих громадських організацій в Україні: монографія / Т.О. Коломоєць, М.Ю. Віхляєв. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2010. – 286 с.

УДК 342.95 (477)

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ: ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Бондаренко Н.С., здобувач

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

У даній статті визначаються проблеми правового регулювання захисту тварин від жорстокого поводження за законодавством України та Росії.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, жорстоке поводження з тваринами.

Бондаренко Н.С. АДМИНИСТРАТИВНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА ЖЕСТОКОЕ ОБРАЩЕНИЕ С ЖИВОТНЫМИ: ПРОБЛЕМЫ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ / Днепропетровский государственный университет внутренних дел, Украина

В данной статье определяются проблемы правового регулирования защиты животных от жестокого обращения в соответствии с законодательством Украины и России.